

EVA J. STENSRUD

POHJOISET
SAAGAT

TYTTÖ HAMARISTA

Levoton kesä

Eva J. Stensrud

Levoton kesä

Tyttö Hamarista 3

Suomentanut Saga Egmont

Editoinut Jenna Kulokivi

SAGA Egmont

Levoton kesä – Tyttö Hamarista 3

Translated by SAGA Egmont

Edited by Jenna Kulokivi

Original title: *Urolig sommer*

Original language: Norwegian

Copyright © 2017, 2026 Eva J. Stensrud and Saga Egmont

All rights reserved

ISBN: 9788727221427

1st POD edition

No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means without the prior written permission of the publisher, nor, be otherwise circulated in any form of binding or cover other than in which it is published and without a similar condition being imposed on the subsequent purchaser. It is prohibited to perform text and data mining (TDM) of this publication, including for the purposes of training AI technologies, without the prior written permission of the publisher.

This work is republished as a historical document. It contains contemporary use of language.

www.sagaegmont.com

Saga is a subsidiary of Egmont. Egmont is Denmark's largest media company and fully owned by the Egmont Foundation, which donates almost 13,4 million euros annually to children in difficult circumstances.

Vognmagergade 11, 2, 1120 København K, Denmark

Ketkä esiintyvät kirjassa 3:

Inger Marie Berg Olsen, alias *Ingmar*, hamarilaistytö ja opiskelija

Elisabeth, Inger Marien äiti, kotiäiti

Per, Inger Marien isä, Hamarin sairaalan ylilääkäri

Anders, Inger Marien kaksoisveli, lääketieteen opiskelija

Anna, Inger Marien nuorempi sisar, Hamarin katedraalikoulun oppilas

Knut, Inger Marien nuorempi veli (kuollut)

PERHE ALSTADHOVIN TILALLA VESTBYGDASSA, STANGESSA:

Edvard Berg Olsen, Perin vanhin veli, maanviljelijä

Rose, hänen vaimonsa

Viktor, heidän poikansa, maatilan perijä

Karl, heidän toinen poikansa, Kjell-sedän tilan perijä,

Brandstadissa

PERHE BRANDSTADIN TILALLA VESTBYGDASSA,
STANGESSA:

Kjell Berg Olsen, Perin toinen veli, maanviljelijä

Edna, hänen vaimonsa

MUITA:

Mia Willander, Inger Marien tuntematon täti, Elisabethin sisar

Lars Nilsen, Inger Marien entinen poikaystävä

Jonas Holt, näyttelijä

Hermann Eriksen, oikeistopuolueen kansanedustaja

Rakel Sandler, lasten entinen opettaja

Lea Sandler, Rakelin tytär, Inger Marien ystävä

Signe ja Gunnar Stenersen, perheystäviä

Sisken, Inger Marien ja Lean ystävä

1942:

Helmut Lutter, saksalainen upseeri

Max Schultz, saksalainen upseeri

August Bruckmann, saksalainen upseeri

Grotsch, norjalainen tulkki ja natsi

Petter Nedregaard, norjalainen natsi ja sympatisoiija

Wilhelm, saksalainen karkuri

Josef Terboven, valtakunnankomissaari, suoraan Hitlerin alainen

Hans Dellbrügge, Norjan ja Saksan viranomaisten välisten
neuvottelujen johtaja

"Odd", tuntemattoman vastarintataistelijan peitenimi

Tähän mennessä tapahtunutta

1942, OSLO

Ammuskelun ja Victoria Terrasselta pakenemisen jälkeen Inger Marie herää Oslossa sijaitsevassa asunnossa. Hän näkee harhoja ja uskoo, että saksalaiset aikovat kiduttaa häntä.

HUHTIKUUN PÄIVÄT 1940

Saksalaiset ovat ampuneet Knutin. Inger Marie ja muut joutuvat tuskalliselle marssille Moelviin. Juopuneet sotilaat teloittavat useita norjalaisia, mutta saksaa puhuva norjalainen Henrik Moe onnistuu pelastamaan joitakin heistä. Vuorokauden kuluttua kaikki vapautetaan. Inger Marie tahtoo hakea Knutin ruumiin, mutta se on kadonnut. Knut haudataan myöhemmin yhteisessä suruseremoniassa. Täällä Inger Marie tapaa Henrik Moen uudelleen, ja Lars tulee mustasukkaiseksi.

Brandstadin tilan perhe, jolla on vahvat NS-sympatiat, tulee

surunvalittelukäynnille. Inger Marie tuntee vihaa erityisesti fa-naattista Edna-tätiään kohtaan.

Saksalaiset saapuvat Alstadhoviin takavarikoimaan ajoneuvoja. Rose yrittää sabotoida niitä, mutta hänen NS:ää kannattava lankonsa Kjell paljastaa hänet.

He muuttavat takaisin Oddenin taloon. Inger Marien ja hänen äitinsä välillä on jännitteitä.

Anders on kenttälääkärinä Gudbrandsdalenin taistelujen aikana. Ringebuhun suuntautuvalla huoltomatkalla hän tapaa juutalaisen kauppiaan, joka myy mieluummin saksalaisille kuin hänelle. Norjalaiset joukot piileskelevät vuorilla, mutta 7. toukokuuta heidän on luovuttava taistelusta etelässä. Juutalainen kauppias tunnistaa Andersin ja ilmiantaa hänet. Saksalaiset pidättävät Andersin.

Rakel ja Lea Sandler tulevat käymään Alstadhovissa. Viktor ihastuu Leaan. Inger Marie lähtee vapaaehtoiseksi sairaalaan.

Perhe suree syvästi Knutia. Isä ja Inger Marie käyvät keskustelun, joka puhdistaa heidän välinsä ja lievittää Inger Marien syyllisyyttä.

Inger Marie ja hänen isänsä saavat tietää, että saksalaiset aikovat ottaa Oddenin talon haltuunsa. Piilotettu lääkevarasto on siirrettävä kiireesti. He kuljettavat sen Vangsåsenin mökille, mutta perillä heitä vastaan tulee saksalainen, joka ampuu heitä. Isä saa osuman ja kaatuu maahan.

TAKAISIN VUOTEEN 1942

Gestapo saapuu asuntoon, ja Inger Marie ehtii hädin tuskin piiloutua. Kaksi miestä ampuu tiensä sisään pelastaakseen hänet.

Käytävältä kuului kolme nopeaa laukausta, joita seurasi rymäh-

dys. Joku oli kaatunut lattialle. Muutaman sekunnin ajan vallitsi hiljaisuus, sitten Inger Marie kuuli juoksevien askelten äänen.

– Truls? Oletko täällä?

Se oli "Oddin" ääni! Inger Marie alkoi itkeä helpotuksesta. Hän veti salvan auki ja yritti ryömiä ulos, mutta hänen kehonsa ei suostunut tottelemaan. – Täällä! Olen kaapissa!

Hänen eteensä ilmaantui, pitkä, epämääräinen hahmo. – Luo-
jan kiitos! Mies kääntyi puhumaan jollekulle takanaan:

– Auttakaa minua. Meillä on minuutti aikaa, ehkä kaksi. Muut saksalaiset ovat varmasti kuulleet laukaukset.

Kaksi miestä tarttui Inger Marieta käsivarsista ja kiskoi hänet lattialle. Hän haukkoi henkeään kivusta ja näki SS-pukuisen miehen makaavan lattialla ikkunan vieressä. Miehen pään alla oli verilammikko.

Sitten tuli se purkaus, jota hän oli odottanut: – Helvetti vie! Oletko se sinä? Mitä sinä teet täällä?

– Mukava nähdä sinuakin, veli, Inger Marie henkäisi.

Luku 1

Oslo, maanantai 20. huhtikuuta 1942

"Odd" keskeytti heidät. – Meillä ei ole nyt aikaa puhumiseen. Pysytkö seisomaan?

– Aion yrittää.

Seisominen osoittautui kuitenkin mahdottomaksi; Inger Marien jalat antoivat periksi. Kaksi miestä tarttui häneen päättäväisesti ja raahasi hänet kohti ovea ja ulos porrastasanteelle.

– Reitti selvä! sanoi "Odd", kun hän oli katsonut alas portaikkoon. – Nopeasti! Tuolla odottaa auto moottori käynnissä.

– Portilla on vartijoita, Inger Marie vaikeroi, kun kaksi miestä puoliksi raahasi ja puoliksi kantoi häntä portaat alas ja käytävän läpi kohti takaovea.

– Heidät on hoideltu, "Odd" vastasi, – mutta saksalaisia on kaikkialla alueella. Yritämme päästä pois toista kautta. Saatamme joutua ampumaan tiemme ulos.

Kun he pääsivät takaovelle, hän työnsi taas päänsä ulos tähystämään. – Tulkaa!

He jatkoivat matkaansa rakennuksen ympäri ja tulivat takapihalle.

– Nyt meidän on saatava sinut yli tästä.

Aita kohosi Inger Marien edessä. "Odd" tarttui häntä vyötäröstä ja nosti häntä ylöspäin, kun taas Anders tarttui hänen käsiinsä ja veti hänet yli. Inger Marie päästi tuskanhuudon, kun hänen reitensä osui lautaan. Hän putosi kyljelleen toisella puolella olevaan kukkapenkkiin ja häntä raahattiin pian viereisen rakennuksen seinustaa pitkin. He pysähtyivät kulman kohdalla. "Odd" päästi irti hänestä, otti kaksi askelta eteenpäin ja katsoi molempiin suuntiin. Inger Marie haukkoi henkeään.

– Tie on vapaa. Nopeasti nyt, viedään hänet sisään!

Pieni harmaa kuorma-auto seisoj reunakiveyksen vieressä moottori käynnissä. Mies piti takaovea auki ja katseli hermostuneena molempiin suuntiin.

– Saksalaiset ohittivat meidät juoksumarssillaan hetki sitten. En usko, että he huomasivat minua. Teeskentelin, että moottorissa oli jotain vikaa.

Ei ollut aikaa varovaisuuteen. Inger Marie työnnettiin vatsallaan autoon, ja Anders kiipesi hänen viereensä. Takaovi paukautettiin kiinni, ja auto lähti liikkeelle. Se kiersi leppoisa vauhtia kulman taakse, kääntyi sitten vasemmalle ja lähti ajamaan toista katua pitkin. Vasta sen jälkeen se kiihdytti vauhtiaan.

Inger Marie makasi kovalla lattialla ja tuns poskiensa olevan kyynelistä kosteat. Se johtui osittain kivusta, mutta ei ainoastaan siitä. Hän käsitti, että he selviytyisivät. He pääsisivät pakoon.

– Kertoisitko minulle, mitä helvettiä tämä tarkoittaa, Ingmar?

– Hiljaa. Inger Marie vilkaisi etupenkillä istuvaa kaksikkoa. –

Ole kiltti, ja kutsu minua "Trulsiksi". Hän kohtasi veljensä ankarat kasvot ja huomasi, että tämän silmät olivat tummuneet järkytyksestä ja vihasta.

– Minulle kerrottiin vain, että jotakuta oli ammuttu ja että hän tarvitsi välitöntä apua, Anders jatkoi. – En olisi voinut kuvitella villeimmissäkään unissani, että se olisit sinä. Miten ihmeessä olet päätenyt tähän sotkuun?

Veljen piirteet muuttuivat epäselviksi. Inger Marie räpäytti silmiään ja yritti sanoa jotain, mutta ei kyennyt.

– Ei, hitto vieköön! Anders läimäytti siskoaan poskelle, nyt enemmän peloissaan kuin vihaisena. – Sinun täytyy pysyä hereillä! Näyttää siltä, että olet menettänyt verta. Onko sinulla muita vammoja?

Inger Marie yritti ravistaa päätään.

Sitten Anders yhtäkkiä jäähmettyi. – Se olit sinä! hän huudahti. – Victoria Terrassella. Sinua ammuttiin! He eivät sanoneet, että se oli nainen. Hän kostutti kielellään huuliaan ja tuijotti Inger Marieta kuin ei olisi voinut uskoa näkemäänsä.

Veljen vahvat, voimakkaat kasvot, hänen päättäväinen leukaansa, hänen punaruskeat hiuskiehkuransa. Inger Marien silmiä kirveli taas.

– Voi hyvä Luoja, Anders kuiskasi. – Mitä sinulle on tapahtunut?

– Kaikki mahdollinen, Inger Marie vastasi tukahtuneella äänellä. – Enemmän kuin voit kuvitellakaan.

– Minua pyydettiin tuomaan välineitä leikkausta varten. Oli vaikeaa saada sellaisia näin lyhyellä varoitusajalla herättämättä epäilyksiä. Tämä oli viimeinen asia, jota odotin. Luulin, että olit kotona asuntolassasi. Anders nauroi epäuskoisena ja pudisti taas päätään. – Ajattelitko antaa minulle jonkin selityksen?

– En voi. Inger Marie sulki silmänsä ja tunsi jälleen lipuvansa pois.

– Hei, kuulehan! Toinen läpsäisy. – Et saa nukahtaa. Hoi!
Mutta nyt ei ollut enää mitään syytä pysyä hereillä.

Inger Marie tuli tajuihinsa, kun hänet nostettiin kotikutoisille paareille ja kannettiin ulos autosta. Häntä sattui joka paikkaan, päätä särki, hän voi pahoin ja meinasi jälleen oksentaa. Sora rahisi, kun "Odd" ja Anders kantoivat häntä pitkin pienten mäntyjen reunustamaa pihatietä – pihatietä, jonka hän tunsi.

Moottorista kuului ääni, kun harmaa kuorma-auto käynnistyi uudelleen ja meni menojaan. He jatkoivat matkaa ylös pieniä portaita ja astuivat matalaan tupaan.

– Mene makuuhuoneeseen, "Odd" käski. – Minä laitan kattilan tulelle.

Inger Marie tunsi, kuinka hänet laskettiin sängylle, ja että Anders kumartui hänen ylleen. – Minun on riisuttava sinut. Enkä hitto vie kutsu sinua Trulsiksi.

Puoliksi avattujen silmäluomien läpi Inger Marie näki, että huoneessa oli sinikukkainen tapetti. – Sattuu kamalasti, hän muisi. – Erityisesti reiteen.

– Ymmärrän sen. Luoti luultavasti hankaa luuta vasten. Annan sinulle jotakin hetken päästä. Minun täytyy vain pestä sinut ensin, olet likainen ja verinen. Oletko sinä oksentanutkin?

Inger Marie nyökkäsi. – Ja voin edelleen pahoin.

– Sinulla on luultavasti lievä aivotärähdys. Anders veti varovasti pois Inger Marien likaisen yöpaidan ja levitti peiton hänen vatsansa ja rintansa päälle.

"Odd" tuli sisään pesuvadin, liinan, saippuan ja pyyhkeen kanssa. Hän katosi tahdikkaasti sillä aikaa, kun Anders kostutti ja

puristi liinan. Varovasti hän pesi siskonsa kasvot ja kaulan, sitten rinnan, vatsan ja käsivarret. Vesi muuttui välittömästi vaaleanruskeaksi.

– Lisää vettä! hän huusi lopetettuaan. – Haavanpuhdistukseen käyttämieni liinojen täytyy keittyä muutama minuutti. Ja toisitko jodipullon? Ja viinaa!

Inger Marie katseli veljeään, kun tämä kuurasi käsiään ja käsivarsiaan, tahteli pyyhkeitä patjan päälle ja steriloi skalpellia ja muita välineitä kiehuvaan veteen.

Hän värisi viileässä ilmassa. – Miksi olen täällä? Missä pappi on?

Anders kumartui Inger Marien reiden ylle ja työnsi hänet varovasti kyljelleen. – Hän on kävelyllä. Pitkällä kävelyllä. Hän sai aamulla viestin, joten hänen ei pitäisi joutua vaikeuksiin, jos meidän löytetään.

– Onko hän yksi teistä?

Anders nyökkäsi.

– Ymmärrän siis, etten ole ainoa, joka on salaillut jotakin.

Anders ei vastannut.

"Odd" toi lisää vettä ja puhtaita liinoja. Sitten hän haki jodia ja seiso katsoen Inger Marieta.

– Miltä se näyttää?

– Hetki vain. Anders nappasi laukustaan sakset ja alkoi leikata veristä sidettä auki. Inger Marie ei voinut pidätellä pientä huutoa, kun hänen veljensä irrotti kangasta haavasta. – Anna minulle jotain! hän vaati. – En kestä enää!

– Kohta. Anders kuulosti keskittyneeltä.

– Eikö sinulla ole morfiinia?

Veli pudisti päätään. – Ei valitettavasti, mutta minulla on eetteriä. Siitä ei ole toistaiseksi pulaa. Tulet olemaan tajuttomana

muutaman minuutin, kun poistan luodin. Sen jälkeen saatat valitettavasti tuntea vielä enemmän pahoinvointia, mutta se menee ohi.

Inger Marie päästi ulvahduksen, kun Anders painoi alkoholia sisältävää rättiä vasten haavaa.

– Pistoolin luoti siis? Veli puristi varovasti, ja Inger Marie puri sormeaan hillitäkseen huutonsa. – Se on reisilihaksessa, Anders mutisi itsekseen. – En usko, että se on mennyt kokonaan läpi. Sattuuko, kun taivutat polvea?

– Sattuu, vaikka tekisin mitä. Saatto sen ulos?

– Tietenkin saan. Anders katsoi "Oddia". – Voisitko auttaa?

– Toki.

Inger Marie tajusi, että Anders avasi laukun ja otti sieltä ruskean pullon ja maskin. Sitten tämä kumartui hänen ylleen ja laittoi jotakin hänen nenänsä ja suunsa päälle. – Ei! Inger Marie yritti kääntää kasvonsa pois päin. – En voi hengittää!

– Älä liiku! Ääni kuulosti tiukalta. – Et tukehdu, mutta minun on annosteltava eetteri oikein, ja se on mahdotonta, jos taistelet vastaan.

Paniikki valtasi Inger Marien, ja hän huitoi käsillään. Pian "Odd" oli paikalla pitelemässä häntä tiukasti, ja hän tunsii raajojensa veltostuvan. Kirvelevä eetteri täytti hänen sieraimensa, huone muuttui epäselväksi, ja kaksi miestä liukui pois hänen näköpiiristään.

– Ingmar?

– Ei nimiä, Inger Marie mutisi.

Käsi ravisteli häntä hellästi. – Olemme kahden kesken.

Inger Marie makasi kyljellään, ja hänen selkänsä takana oli tyynyjä. Anders istui sängyn reunalla.

– Se on nyt tehty. Luoti on poissa. Haava näyttää hyvältä, se tarvitsee vain aikaa parantua. Anders tarkasteli sisartaan perinpohjaisesti. – Kuten sanoin, sinulla tulee olemaan pahoinvointia jonkin aikaa, mutta paikallaan makaaminen auttaa hieman.

– Olen väsynyt. Inger Marie yski, ja hänen kurkkunsa oli täynnä limaa.

Anders nyökkäsi. – Voit nyt levätä. Kestää aikansa, ennen kuin eetterinukutuksesta herää kunnolla. Halusin vain herättää sinut varmistaakseni, että kaikki on kunnossa.

Andersin kasvot katosivat sumuun, ja Inger Marie lipui taas tiedottomuuteen. Hän kuuli kaukaisia ääniä, miehiä, jotka puhuivat keskenään lähistöllä. Hän tunnisti sanan *veli*, halusi huutaa tälle, ettei tämä puhuisi liikaa, ettei tämä paljastaisi hänen oikeaa nimeään, mutta hän ei kyennyt avaamaan suutaan. Aaltoileva pahoinvointi teki hänestä välinpitämättömän. Gestapo olisi voinut sillä hetkellä juosta portaita ylös, eikä hän olisi pystynyt liikutamaan raajojaan. Veli, hän kuuli taas. *Veli*. Jälleen hän katosi sumuun.

Luku 2

1940

Vangsåsen, Hamar, maanantai 3. kesäkuuta 1940

Laukauksen ääni kaikui yhä Inger Marien päässä. Hänen isänsä oli vajonnut polvilleen ja kaatunut selälleen. Isän suu aukesi ja hän haukkoi henkeä. Inger Marie seiso lamaan tunteena ja tuijotti häntä. Verta valui lumeen isän pään alla.

Saksalainen seiso mökin ulkopuolella ja tuijotti heitä. Hän oli nyt laskenut aseensa. Pelosta kankeana Inger Marie heittäytyi lumeen isänsä viereen. – Osuiko hän sinuun? hän sai henkäistyä. Kysymys oli tarpeeton, sillä hän oli nähnyt isän kaatuvan taaksepäin, kun laukaus tuli. Ennen kuin isä ehti vastata, Inger Marie huusi: – Sano jotain, isä!

Isä vaikeroi ja yritti nousta istumaan. – Hän osui minua olkapäähän, ja siihen sattuu helvetisti, mutta luulen, että olkalaukun hihna otti luodin.

Inger Marie löysi reiän paksusta nahasta lähellä solisluun päätä.

– Mutta... sinusta vuotaa verta! Sinun suustasi!

– Purin kieltäni, kun kaaduin. Isä pyyhki suupieltään kämmenselällään tuijottaessaan saksalaista. – Hän on yksin, isä sanoi hiljaa. – Luulen, että hän on saattanut karata. Anna minun hoitaa puhuminen.

Inger Marieta riepoivat sekä helpotus että pelko. Hän tuijotti pitkää sotilasta portailla. – Ole varovainen, isä, hän sanoi. – Hän ei näytä olevan järjissään.

– *Wer sind Sie?* isä kysyi, ja sotilas jähmettyi jälleen. – Älä huoli, me olemme norjalaisia, isä lisäsi. – Ole ystävällinen ja laske aseesi.

– *Sie sind Deutscher.* Saksalaisen punoittavissa silmissä oli yhä valpas ilme. – Kuulen, että olette saksalainen.

Isä nosti kätensä torjuvasti. – Olen norjalainen, mutta opiskelin nuorempana lääketiedettä Bonnissa.

– Onko teillä henkilöllisyystodistusta?

– On, toki. Saanko nousta ylös?

Sotilas nyökkäsi lyhyesti ja vilkuili hermostuneena ympärilleen.

Isä nousi ja antoi olkalaukkunsa liukua lumeen. Inger Marie näki pimeydestä huolimatta, että isän takissa oli reikä ja että kangas oli tummunut verestä. – Sinuun *on* osunut! hän huudahti. Täynnä vihaa ja pelkoa hän kääntyi saksalaisen puoleen. – Pankaa se ase pois, piru vie! Hän huusi saksaksi. – Ettekö näe, että hän on haavoittunut? Olette ampunut häntä!

Inger Marie tajusi virheensä heti, sillä mies näytti nyt entistäkin pelokkaammalta. Tämä perääntyi kohti mökkiä luultavasti luullen, että he olivat maanmiehiä, jotka yrittivät houkutella hänet ansaan. – Mitä te teette täällä keskellä yötä? mies huudahti saksaksi.

Salaisuuksia, piilottelua ja selviytymistä

Norja on Saksan vallan alla. Kun Gestapo ottaa haltuunsa Inger Marien kodin, koko Berg Olsenin perhe joutuu muuttamaan sukulaisen maatilalle Alstadhoviin, Itä-Norjaan. Päivittäiset rutiinit vaihtuvat kertaheitolla, ja totuttelu uuteen alkaa. Samaan aikaan kohtaamiset loikkarin kanssa sekä epäilyt varkaudesta aiheuttavat jännitteitä perheen ja saksalaisten välillä.

Tyttö Hamarista on osa Pohjoiset saagit -kirjauniversumia – koukuttavia historiallisia kirjasarjoja Norjan vuonoilta aina Huippuvuorten revontulien loisteeseen.

Eva J. Stensrud on norjalainen kirjailija ja opettaja, joka on tunnettu erityisesti historiallisesta Tyttö Hamarista -sarjasta.